

Το μέτρο, η διάκριση και οι Τρεις Ιεράρχες (Πρωτοπρ. Βασίλειος Ι. Καλλιακμάνης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

α) Οι άνθρωποι του Πνεύματος αναζητούν, σε κάθε εποχή, το μέτρο. Όμως, το μέτρο δεν έχει σχέση με τη μετριότητα, αλλά με την άριστη ποιότητα. Χρησιμοποιείται στην αρχιτεκτονική, τη μουσική, τη φιλοσοφία, την τέχνη, αλλά και άλλες επιστήμες. Στην παρούσα συνάντηση ενδιαφέρει περισσότερο η φιλοσοφική και θεολογική διάσταση του θέματος, που μπορεί να επηρεάσει την πολιτική σκέψη και ευρύτερα την κοινωνία.

β) Ο Αριστοτέλης ορίζει την αρετή ως μεσότητα. Εννοεί τη μεσότητα, όχι με τη μαθηματική έννοια του όρου -δηλαδή, το μισό του 100 είναι το 50- αλλά την πρακτική φιλοσοφία. Μεσότητα είναι η ισορροπία, που βρίσκεται ανάμεσα στις ακρότητες της υπερβολής και της έλλειψης. Λ.χ. η αλαζονεία και η μικροπρέπεια - ως ακρότητες- είναι κακίες, ενώ η μετριοφροσύνη είναι μεσότητα, δηλαδή αρετή. Ανάμεσα στο θράσος και τη δειλία βρίσκεται το θάρρος και η ανδρεία. Ανάμεσα στην παρόρμηση και την αδράνεια βρίσκεται η σύνεση.

γ) Η μεσότητα υιοθετείται από την αγιοπατερική παράδοση της Εκκλησίας ως αρετή και τελειότητα. Γράφει ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος: Ανάμεσα στις κακίες βρίσκεται η αρετή, όπως το τριαντάφυλλο μεταξύ στυγερών και οξύτατων αγκαθιών. Ενώ αλλού τονίζει: “Μεσότητα όταν είπω, αλήθειαν λέγω”. Ο Μ. Βασίλειος επίσης, ακολουθώντας την αριστοτελική σκέψη διδάσκει: “Η μεσότης και συμμετρία είναι αρετή, οι υπερβολές και ελλείψεις καταντούν αμετρία και αίσχος”. Ενώ ο ιερός Χρυσόστομος, που θεωρούταν “ακραίος”, υπολόγιζε πάντοτε χωρίς “ίδιον όφελος” και απέβλεπε στη σωτηρία ακόμη και των διωκτών του, διακρινόμενος από υπερβολή αγάπης και έλλειψη εκδικητικότητας!

δ) Συναφής όρος στη θεολογία και θεμελιώδης ποιμαντική αρχή είναι η “θεαυγεστάτη διάκρισις”, η οποία ως διαυγής οφθαλμός της ψυχής συνδυάζει άριστα προσωπική και κοινωνική ευθύνη. Το ότι χάθηκε το μέτρο σε παγκόσμιο επίπεδο, διαπιστώνεται εύκολα από τις ετήσιες εκθέσεις Ανθρώπινης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, όπου περιγράφονται τα δεινά της ανθρωπότητας. Και μπορεί στη χώρα μας να βιώνουμε έντονα την κρίση, αλλού όμως τα παιδιά πεθαίνουν από έλλειψη πόσιμου νερού, εμβολίων και γάλακτος!

ε) Είναι επίσης εμφανέςτατο, ότι το μέτρο χάθηκε και σε εθνικό επίπεδο. Με τις ακρότητες που παρατηρούνται στο δημόσιο βίο και την εύκολη αναπαραγωγή τους από τα λεγόμενα Μέσα Ενημέρωσης, είναι δύσκολο να επικρατήσει η νηφαλιότητα, η κοινή λογική και το μέτρο. Αμετρία και ακρότητες παντού. Ακόμη και στον εκκλησιαστικό χώρο. Κι αυτό συμβαίνει, διότι ο ακραίος λόγος διεγείρει το θυμικό του ανθρώπου και θέλει να εντυπωσιάσει. Προκαλεί πρόσκαιρο ενδιαφέρον και δημιουργεί οπαδούς. Δεν έχει ουσία και δεν λειτουργεί παιδευτικά, αλλά ωφελμιστικά και καταχρηστικά.

στ) Όταν το 1842 η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Αθηνών όριζε την τριακοστή Ιανουαρίου ως εορτή των γραμμάτων και της παιδείας, ήθελε προφανώς να αποτρέψει τις ακρότητες των νεότερων χρόνων. Διότι, στη συνέχεια και κάτω από δυσχερείς ιστορικές συγκυρίες, ο ελληνικός λαός βίωνε έναν ιδιότυπο πολιτιστικό διχασμό και αιωρούταν ανάμεσα στην αρχαία Ελλάδα και τη βυζαντινή Ελλάδα.

ζ) Κι επειδή -κατά κανόνα- η άρχουσα τάξη, αλλά και μεγάλο μέρος της ελληνικής διανόησης θέλησαν, αν όχι να διαγράψουν, αλλά να υποβαθμίσουν τη βαθιά ριζωμένη στο λαό μας χριστιανική παράδοση από την παιδεία και να θεωρήσουν τους Νεοέλληνες ως κατευθείαν απόγονους των αρχαίων Ελλήνων, οδηγηθήκαμε σε πολλά από τα σημερινά αδιέξοδα. Άραγε, σε ποια σχολεία μαθήτευσαν όσοι επαγγέλλονται σήμερα τον νεοπαγανισμό, το δωδεκαθεϊσμό και την τυφλή βία; Σε ποια σχολεία διδάχτηκαν ιστορία, όσοι πρεσβεύουν το νεο-μηδενισμό και απαξιώνουν τη χριστιανική παράδοση, που είναι συνυφασμένη με τη ζωή του λαού μας; Μήπως, τελικά, χρειάζεται να αναστοχασθούμε το μήνυμα της εορτής των Τριών Ιεραρχών, για να βρούμε το μέτρο;

(Δημοσιεύτηκε στη "Μακεδονία της Κυριακής" στις 27 Ιανουαρίου 2013)